

Věc: bakalářská práce – posudek vedoucího práce

Název bakalářské práce:

Zemědělský rok ve středověku

(Archeologické nálezy zemědělského nářadí ve 13.-15. století na území ČR)

Autor: Miroslav Melkes

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Fakulta filozofická

Archeologický ústav FF

r. 2013

Volba tématu

Zvolené téma patří do studia dějin hmotné kultury s užším zaměřením na středověký způsob života a výrobu ve vesnickém prostředí.

Specifikou tématu jsou archeologické nálezy kovů, které dokládají zemědělskou činnost ve vazbě na opakující se (etapový, roční) pracovní cyklus. Zvolené téma lze hodnotit jako badatelsky závažné a přínosné pro studium variability života středověké společnosti, vývoj a proměny osídlení i prezentaci specifických druhů historické materiální kultury.

Metodologie

Bakalářská práce je koncepčně rozdělena do dvou bloků, v nichž M. Melkes použil různé metodologické přístupy. Zatímco v prvním z nich - věnovaném vzniku zemědělství, jeho vývoji v čase a způsobech obdělávání půdy i chovu dobytka - čerpá autor poznatky především z odborné literatury se snahou o kritické hodnocení stávajícího stavu poznání (kap. 2-3, str. 2-15), předkládá ve druhé části práce hmotné doklady (archeologické nálezy středověkých želez), vypovídající o druzích zemědělských činnostech se snahou poukázat na technologické a morfologicko-funkční proměny nářadí v období mezi raným a pozdním středověkem. Jádrem druhé poloviny bakalářské práce jsou kapitoly 3-4, zaměřené na aplikaci různých metodik (deskripce, morfologie, typologie, výpovědi historických a ikonografických pramenů atd.) za účelem provést analýzu nálezového souboru ze 13.-15. století z území ČR a v závěru syntézu poznatků.

Práce je v přílohách doplněna ukázkami zemědělských činností podle dobových ikonografických pramenů a převzatou dokumentací vybraných druhů zemědělského nářadí.

Forma bakalářské práce

Absolventská práce obsahuje 45 stran textu (včetně seznamu literatury) a 26 obrazových příloh. Splňuje tedy požadavky na rozsah bakalářské práce. Je

členěna do 5 kapitol s připojeným seznamem použitých pramenů, literatury a obrazových příloh.

Koncepce je zřejmá již z obsahového přehledu; vedle logického členění na příslušné kapitoly a podkapitoly je možno dobře odlišit dva shora uvedené hlavní tématické bloky, věnované teoretickým a praktickým oborovým otázkám.

Formální stránka bakalářské práce zahrnuje vedle rozsahu a koncepčního pojetí i pohled na nezákladnější složky psané odborné stati. Sem patří vedle gramatiky a stylistiky také odkazový aparát a oborová terminologie.

Jazykové vyjadřovací prostředky M. Melkese považují za dobré s bohatým slovním rejstříkem. Znalost terminologie považují za odpovídající požadované oborové specializaci a danému stupni vysokoškolského studia archeologie.

Odkazový aparát je v předložené práci metodicky a normativně správně používáný, je přehledný a srozumitelný. Práce je však zatížena více než šesti desítkami překlepů a nesprávných formulací ve smyslu používání spisovného českého jazyka. Je nutno poukázat také na 12 hrubých pravopisných chyb, které si ve smyslu „Směrnice ředitele AÚ FF JU k absolventským pracím“ vyžádaly snížení známky absolventské práce bez ohledu na její obsahové kvality.

U citací odborné literatury (tj. odkazů v textu na tituly v seznamu literatury) považují vedle drobných chyb za závažný nedostatek to, že u 41 citací odborné literatury v textu chybí v závorce uvedení stran, což znesnadňuje čtenáři možnost verifikovat v příslušné monografii či studii autorem přejímané nebo odkazované informace. Ve více než deseti případech je v textu uvedena citace práce, která není vůbec obsažena v seznamu literatury ¹ a naopak v seznamu literatury jsou uvedeny tři práce, které nejsou vůbec citovány v textu ². Pro neodborníka je někdy též obtížné správně určit jméno badatele nebo lokality, které jsou v textu odkazovány ³.

Celkově lze hodnotit formální stránku předložené disertační práce za splňující požadavky na její obhajobu. Pokud by autor s tématem pracoval dál, doporučuji doplnit a opravit shora uvedené nedostatky v gramatice a citačním aparátu.

Obsah bakalářské práce

Předložená práce vychází ze znalosti historicko-archeologické problematiky zájmového tématu, což dokládá první polovina práce o odborné literatuře. To je východiskem pro deskripční a typologickou část druhé poloviny práce, zabývající se hmotnými doklady středověkého zemědělského náradí na našem území. Třídění do kategorií a typů v analytické části odpovídá současnému stavu poznání a používaným oborovým typologiím.

Protože autor výslovně uvádí, že se nejedná o kompletní soupis archeologických dokladů, ale o vybrané příklady ve vazbě na určité druhy

¹ Vybrané příklady: Habber 2004 (s. 4), Nekuda 1985a (s. 8), Beranová 2004 (s. 19), Smetánka 1962 (s. 20), Huml 1976 (s. 23), Beranová 1968 (s. 24), Beranová 1973 (s. 34) a Petráň 1963 (s. 38).

² Niederle 1921; Smetánka 1965; Klír 2010.

³ Šauerová (s. 33), Steesberg/Stensberg. Z lokalit lze uvést např. „Hradiště u Davle“ (Hradištko) – s. 38.

zemědělských činností, předpokládal bych, že syntéza sice nebude obsahovat statistické ad. rozборы nálezového fondu, ale alespoň podrobnější hodnocení souboru podle druhu práce (orba, kultivace půdy, sklizeň apod.) ve vztahu k zemědělskému cyklu nebo např. podle odlišně zaměřené výroby (obilnářství, vinařství, chov dobytka apod.). Výsledkem pak mohlo být potvrzení či doplnění teorií o zemědělském pracovním cyklu (obsahu a formě práce) a o jeho vývoji i proměnách na základě publikovaných archeologických pramenů. Bohužel, závěrečná stať je o detailnější hodnocení ochuzena a čtenáři se dostává pouze v dobře formulované zkrácené formě na jedné a čtvrt straně poslední kapitoly 5.

I přes možnosti, které prezentovaný fond z hlediska vypovídacích schopností nabízel, lze obsahovou část práce hodnotit jako „velmi dobrou“.

Závěrečné zhodnocení

S ohledem na shora uvedené hodnotím předloženou
bakalářskou práci M. Melkese známkou:
(s ohledem na formální nedostatky jako „mírně horší“) **velmi dobře**

Otázky k obhajobě:

1/ Jak vypadá kvantitativní a kvalitativní komparace archeologických nálezů (skupin – souborů) z období vrcholného středověku podle druhů činností v rámci zemědělského pracovního cyklu.

V Českých Budějovicích 28. ledna 2013

doc. PhDr. Rudolf Krajíc, CSc.